

Správa o činnosti 01/2022 – 12/2022

Foto © Magistrát Bratislava, Marek Velčák

**Cezhraničný mestský región
Bratislava-okolie**

**Grenzüberschreitende Stadtregion
Bratislava-Umland**

AUTORI Christian Berger & Pavla Štefkovičová

DÁTUM Február 2023

www.baumregion.eu

PREDSLOV

Projekt **baum_cityregion** financovaný z prostriedkov EÚ vstúpil v roku 2022 do svojho druhého a posledného roku. Hlavným cieľom bolo **pripraviť založenie inštitúcie cezhraničného mestského regiónu Bratislava a okolie**. V roku 2022 sme úspešne pracovali na dosiahnutí tohto cieľa: baum_cityregion vstúpi od roku 2023 do novej fázy s podporou hl. mesta SR Bratislava a spolkových krajín Dolné Rakúsko a Burgenlandsko. Čaká nás ešte vypracovanie podrobností tejto ďalšej spolupráce, ale jedno je už teraz jasné: súčasná služba ako informačná platforma pre prihraničný región a inkubátor cezhraničnej spolupráce zostane zachovaná, rovnako ako spoločné sídlo v Bratislave. Okrem toho prebiehajú rokovania o založení mestského regiónu Bratislava-okolie ako pracovného spoločenstva s členmi hl. mestom SR Bratislava, spolkovou krajinou Dolné Rakúsko a spolkovou krajinou Burgenlandsko – baum_cityregion by sa tak mal stať pevným bodom v cezhraničnej inštitucionálnej sieti.

Okrem tohto nadradeného cieľa sme sa snažili rozvíjať ďalšie udržateľné impulzy. **Najvýznamnejším úspechom roku 2022 bolo obnovenie cezhraničného autobusového spojenia Bratislava – Hainburg**. Táto autobusová linka prestala premávať v polovici novembra 2021 z dôvodu stratovosti. Projektový tím baum_cityregion sa podstatnou mierou podieľal na tomto úspechu tým, že inicioval a koordinoval viaceré rokovania o spoločnom financovaní autobusovej linky, ktoré vyústili do obnovenia jej prevádzky od 5. septembra 2022.

Na titulnej strane sa môžete presvedčiť, že projekt baum_cityregion neostáva nič dlhý svojmu menu! Finančné prostriedky z projektu boli použité na **výsadbu zeleného koridoru priamo na štátnej hranici medzi Bratislavou-Petržalkou a Kittsee**. Počas jedného slnečného novembrového víkendu vysadilo približne 250 dobrovoľníkov 1000 kríkov a 70 stromov. Vytvorila sa tak súvislá zelená nárazníková zóna, ktorá vizuálne ohraničuje novoplánovanú štvrť Nesto a zmierňuje potenciálne konflikty využitia (veľkomesto verzus poľnohospodárske využitie) s okolitou rakúskou krajinou. Na svoje konto si projekt baum_cityregion môže pripísať aj vypracovanie krajinnno-architektonickej koncepcie (štúdie) pre výsadbu a zhodnotenie Trojmedzia SK-AT-HU. Ďalšími ťažiskami boli napríklad rozvoj iniciatívy "Vodácka infraštruktúra na rieke Morava" a cezhraničná spolupráca v oblasti kultúry.

V sledovanom období sme **v krásnom prostredí zámku Marchegg** zorganizovali aj už **5. ročník Konferencie Bratislava a okolie** s mottom "Cezhraničná kultúra: zabudnuté príbehy". Cieľom konferencie bolo podnietiť cezhraničnú spoluprácu v oblasti kultúry a cestovného ruchu. Podarilo sa to najmä vďaka témam prezentovaným na konferencii: "Stredoeurópska židovská kultúrna cesta" a "110. výročie Viedenskej električky" – našlo sa niekoľko organizácií, ktoré by chceli v budúcnosti užšie spolupracovať. Máme za sebou rok bohatý na udalosti – na nasledujúcich stranách sme sa ho pre vás snažili čo najlepšie "zhrnúť" a priblížiť.

Projektový tím baum_cityregion

Hlavné mesto SR Bratislava – NÖ.Regional – Wirtschaftsagentur Burgenland

Impresum: NÖ.Regional.GmbH (3100 St. Pölten, Rakúsko), Hlavné mesto SR Bratislava (814 99 Bratislava, Slovensko), Wirtschaftsagentur Burgenland GmbH (7000 Eisenstadt, Rakúsko)

baum_cityregion

Predtým, ako na nasledujúcich stranách predstavíme konkrétne činnosti v sledovanom období, chceli by sme Vám poskytnúť stručný všeobecný prehľad o úlohách, činnostiach a histórii baum-u.

Čo je baum?

baum_cityregion je kooperačná platforma, na ktorej sa podieľajú hl. mesto SR Bratislava, NÖ.Regional a Wirtschaftsagentur Burgenland. Táto platforma sa zaoberá cezhraničným mestským regiónom Bratislava-okolie, ktorý presahuje hranice Slovenska a zahŕňa aj obce v Dolnom Rakúsku a Burgenlandsku. Projekt baum_cityregion predstavuje ďalší krok k inštitucionalizácii cezhraničného mestského regiónu, pričom hlavným cieľom je jeho právne a finančné zabezpečenie. Okrem toho sa má prostredníctvom pravidelnej koordinácie regionálnych aktérov dosiahnuť ďalšie prehĺbenie inštitucionálnej spolupráce. Viac informácií nájdete v [Prospekte nášho projektu](#). Trvanie projektu: 04/2021 - 12/2022.

Aktivity projektu baum_cityregion

príprava založenia organizácie, výmena informácií, koordinácia a spolupráca	Cezhraničné tematické oblasti
<ul style="list-style-type: none"> • Výročná konferencia Bratislava a okolie • Bilaterálne stretnutia starostiek a starostov • Bilaterálne stretnutia riadiacej skupiny 	Bilaterálne pracovné stretnutia: identifikácia a rozvoj nápadov s cezhraničným potenciálom v 3 tematických oblastiach : (A) Mobilita (B) Priestor a životné prostredie (C) Kultúra (nová, od 2021)
<ul style="list-style-type: none"> • Príprava založenia organizácie: rešerš o možných organizačných modeloch v Rakúsku a na Slovensku 	
<ul style="list-style-type: none"> • Dohoda o založení organizácie (stanovy) podľa vybraného modelu • Vypracovanie stratégie baum2023+ 	
	<ul style="list-style-type: none"> • konkrétne pilotné opatrenia: vytvorenie zelenej nárazníkovej zóny na štátnej hranici v mestskej časti Bratislava-Petržalka a zatraktívnenie Trojmedzia SK-AT-HU

História

Samozrejme Vám nechceme zatajiť ani históriu nášho projektu: začiatok projektu baum_cityregion financovaného z prostriedkov EÚ v roku 2021 nie je východiskovým bodom všetkého snaženia v rakúsko-slovenskom pohraničí, ale je súčasťou celej série iniciatív, napríklad projektov "JORDES", "KOBRA" a svojich priamych predchodcov "BAUM" a "baum2020", v rámci ktorých sa realizovalo veľa dôležitých krokov. Už približne 20 rokov sa objavujú iniciatívy a snahy tematizujúce Bratislavu a jej rakúske okolie. **Kľúčovým rokom v tejto súvislosti je rok 2017: odvtedy pracuje v Bratislave spoločná projektová kancelária.** V tomto čase sa tiež upustilo od pôvodného zamerania projektu na územné plánovanie a baum sa rozšíril o ďalšie cezhraničné oblasti činnosti, ako je napríklad mobilita. Baum sa už nevníma len ako projekt, ale čoraz častejšie ako označenie cezhraničného mestského regiónu.

ČÍTANIE O ROKU 2022

Získajte prehľad o najdôležitejších aktivitách baum_cityregion v sledovanom období 01/2022 až 12/2022:

V roku 2022 sme sa v projekte baum_cityregion venovali šiestim rozsiahlym procesom: 1.) Príprava založenia organizácie, 2.) Stratégia baum2023+, 3.) Obnovenie autobusového spojenia Bratislava – Wolfsthal – Hainburg 4.) Kultúrny región baum-juh a Border Walks, 5.) Iniciatíva "Vodácka infraštruktúra na rieke Morava" a 6.) Výsadba zelenej nárazníkovej zóny Nesto & koncepčné práce na zatraktívnení Trojmedzia SK-AT-HU. Okrem toho sa uskutočnili ďalšie bilaterálne pracovné stretnutia, ako aj Konferencia Bratislava a okolie, 2 stretnutia starostov a odborná exkurzia do taliansko-slovinského partnerského mesta Gorizia / Nova Gorica. Okrem toho bola aktualizovaná existujúca informačná brožúra pre Slovákov v Rakúsku.

Prípravy založenia organizácie: inštitucionalizácia baum_cityregion

Ako už bolo uvedené v úvode, kľúčovou aktivitou projektu je príprava založenia inštitúcie pre "cezhraničný mestský región Bratislava a okolie". Proklamovaným cieľom je nastaviť základné aktivity baum-u nezávisle od projektového financovania, dlhodobo ich zabezpečiť a inštitucionalizovať. Na sprevádzanie tohto procesu bola zriadená bilaterálna slovensko-rakúska riadiaca skupina, ktorá sa v roku 2022 stretla celkom štyrikrát (19. 01. 2022 – online; 18. 05. 2022 – Hundsheim; 05. 10. 2022 – Bratislava a 02. 12. 2022 – online). Okrem toho sa uskutočnila odborná exkurzia riadiacej skupiny do Gorizie / Novej Gorice; viac informácií o nej nájdete na stranách 13 a 14.

Hlavnú úlohu v tomto smere zohralo stretnutie v Hundsheime: tam riadiaca skupina odporučila usilovať sa o ďalšiu inštitucionalizáciu baum_cityregion vo forme cezhraničného pracovného spoločenstva s tromi členmi, ktorými sú hl. mesto SR Bratislava, spolková krajina Dolné Rakúsko a spolková krajina Burgenlandsko (predtým sa zvažovalo a skúmalo niekoľko možných organizačných modelov). baum_cityregion by sa tak mal stať pevným bodom v cezhraničnej inštitucionálnej sieti. Do decembra 2022 bol vypracovaný návrh zakladateľskej zmluvy (stanov) takéhoto pracovného spoločenstva. Tento dokument slúži ako základ pre ďalšie rokovania – detaily budúcej spolupráce je samozrejme potrebné ešte dopracovať.

Už teraz je jasné, že baum_cityregion – posilnený podporou mesta Bratislava a spolkových krajín Dolné Rakúsko a Burgenlandsko – vstupuje do novej fázy. Súčasnú službu ako informačnú platformu pre mestský región a inkubátor cezhraničnej spolupráce zostanú zachované, rovnako ako spoločné sídlo v Bratislave. Cieľom je naďalej iniciovať cezhraničné témy v Bratislave a okolí, vypracovať konkrétne riešenia vo forme spoločných projektov a financovať ich z prostriedkov Európskej únie.

Stratégia baum2023+

Súbežne s prípravou založenia organizácie bol vypracovaný strategický dokument pre mestský región Bratislava a okolie, ktorý by mal umožniť udržateľné využívanie výsledkov projektu aj po jeho skončení. Spoločnosť Mecca Consulting ako dodávateľ pre Wirtschaftsagentur Burgenland vypracovala návrh štyroch tematických priorít pre budúcnosť baum-u, ktoré potvrdila riadiaca skupina:

- Kultúra a cestovný ruch
- Ochrana prírody a klímy
- Priestor a človek
- Mobilita

baum sa už v minulosti zaoberal tromi z týchto štyroch tematických oblastí, teraz pribudla ešte tematická oblasť ochrany prírody a klímy. Tieto tematické oblasti sa ďalej prehľbovali na jar 2022 prostredníctvom približne 30 individuálnych rozhovorov so starostami a členmi riadiacej skupiny baum-u a od apríla do novembra 2022 prostredníctvom 8 dopĺňujúcich workshopov. Výsledkom tohto procesu je hlavný dokument „[Stratégia baum2023+](#)“, ako aj niekoľko hlavných projektových zámerov ako príloh tohto dokumentu, ktoré budú slúžiť ako návod na iniciovanie konkrétnych projektov zo strany baum_cityregion. Tieto projektové náčrty sa zaoberajú východiskami pre tri konkrétne cezhraničné projekty: 1.) baum_mobility, 2.) Cezhraničná sieť zelene, 3.) Stratégia pre adaptáciu na zmenu klímy. Všetky strategické dokumenty schválila v decembri 2022 riadiaca skupina projektu baum_cityregion a budú sa postupne realizovať od roku 2023 na základe ročných pracovných programov. baum_cityregion bude mať predovšetkým koordinačnú funkciu – bude iniciovať, prepájať, sprevádzať procesy a pôsobiť ako poradca pri realizácii vybraných prioritných tém stratégie.

Work in progress:

Prehľbovací workshop so simultánnym tlmočením na tému mobility dňa 19. 09. 2022 na Magistráte hlavného mesta SR Bratislavy.

Moderátor Dr. Hannes Schaffer z Mecca Consulting (dodávateľ) s cezhraničnými kľúčovými aktérmi z oblasti mobility – rozvíjajú sa nápady pre možný projekt "baum_mobility".

© baum_cityregion

Obnova autobusového spojenia Bratislava – Wolfsthal - Hainburg

Po desaťmesačnej prestávke opäť premáva od pondelka 05.09.2022 cezhraničná autobusová linka 901 z Bratislavy do Hainburgu an der Donau. Túto pôvodne komerčne prevádzkovanú linku, ktorá bola prerušená z dôvodu stratovosti, sa podarilo obnoviť a dlhodobo zabezpečiť prostredníctvom integrácie do Integrovaného dopravného systému v Bratislavskom kraji. Iniciatíva pritom vyšla práve z projektu Interreg SK-AT baum_cityregion, ktorý následne aj viedol úspešné rokovania o financovaní a zabezpečil prekladateľské služby. Prvýkrát je cezhraničná autobusová linka financovaná spoločne Rakúskom a Slovenskom – financovanie zabezpečujú traja partneri, Bratislavský samosprávny kraj, hlavné mesto SR Bratislava a spolková krajina Dolné Rakúsko. Pri príležitosti obnovenia autobusového spojenia sa na východnej/konečnej zastávke v Bratislave uskutočnila tlačová konferencia s vysokými predstaviteľmi partnerských subjektov. Obnovenie prevádzky tejto linky je mimoriadne dobrou správou pre obyvateľov Bratislavy a pre dolnorakúske okolie hlavného mesta Slovenska. Pre tím baum_cityregion je to určite najdôležitejší úspech roku 2022 – dúfame, že bude slúžiť ako vzor na iniciovanie ďalších cezhraničných autobusových spojení v budúcnosti.

Tlačová konferencia 06.09.2022 pod mestom SNP v Bratislave: Gerhard Schödingner, poslanec Dolnorakúskeho parlamentu a starosta Wolfsthalu, vystúpil s jedným z príhovorov počas TK:

„Táto cezhraničná autobusová linka je pre náš región životne dôležitá, preto veľmi vítam, že sa podarilo dosiahnuť spoločné riešenie na obnovenie tohto autobusového spojenia v prospech všetkých obyvateľov prihraničného regiónu. Veľká vďaka patrí našim partnerom na Slovensku, spolkevej krajine Dolné Rakúsko a tímu baum_cityregion.“

V pozadí: László Ivan (generálny riaditeľ autobusového dopravcu Arriva), Juraj Droba (predseda BSK), Matúš Kužel (generálny riaditeľ Bratislavská integrovaná doprava, a.s.), Tatiana Kratochvílová (prvá námestníčka primátora hl. mesta SR Bratislava)

© baum_cityregion

Podrobnosti o linke: Linka 901 premáva z Hainburgu an der Donau cez Wolfsthal k Mostu SNP na okraji bratislavského Starého Mesta – cesta z Hainburgu do centra slovenskej metropoly trvá len približne 20 minút. Linka premáva od pondelka do soboty každú hodinu, v nedeľu každé dve hodiny a je súčasťou Integrovaného dopravného systému v Bratislavskom kraji "IDS BK" (obdoba Verkehrsverbund Ost-Region). Jednorazové cestovné lístky za 2,50 € si možno zakúpiť u vodiča autobusu alebo prostredníctvom aplikácie "IDS BK", ktorá je k dispozícii aj v nemčine. Cez aplikáciu sa dajú zakúpiť aj týždenné (24,00 €), mesačné (60,00 €), trojmesačné (160,00 €) a ročné (398,00 €) cestovné lístky. So všetkými lístkami zakúpenými online je možné aj prestupovať v sieti Integrovaného dopravného systému v Bratislavskom kraji. Odkaz na cestovný poriadok: <https://www.idsbk.sk/cestovne-poriadky/regionalne-autobusy/>

Kultúrny región baum-juh

V predchádzajúcom projekte baum2020 sme sa začali venovať aj téme kultúry, vďaka čomu sme mohli iniciovať sériu spoluprác v rámci programu Interreg SK-AT v tejto tematickej oblasti (pri príležitosti Dolnorakúskej krajinkej výstavy a na tému rímskeho dedičstva). Vďaka týmto úspechom bola kultúra zaradená medzi tematické ťažiská projektu baum_cityregion; konkrétne sme sa na celkovo 10 pracovných stretnutiach v roku 2022 venovali kultúrnej spolupráci medzi aktérmi z hl. m. SR Bratislava a rakúskeho regiónu južne od Dunaja (geograficky ide o rakúske okresy Bruck an der Leitha a Neusiedl am See).

Outdoorový workshop 14.06.2022 na tému "Border Histories" pri Bunkri BS-4 pri hraničnom priechode Berg/Petržalka.

Mestský región v okolí Bratislavy je predurčený na kultúrne a turistické zhodnotenie fenoménu hranice. Záujem o spoluprácu na tejto téme bol primerane veľký, ale nenašiel sa žiadny vedúci partner, ktorý by túto iniciatívu posunul ďalej. Odložené neznamená zrušené – baum_cityregion rád poskytne podporu, keď nastane vhodný čas pre túto projektovú myšlienku.

© baum_cityregion

Spoločnosť PRO4CE z Bratislavy bola poverená agentúrou Wirtschaftsagentur Burgenland, aby sprevádzala tento proces a preskúmala potenciál cezhraničnej kultúrnej spolupráce v tematických oblastiach: 1.) Viedenská električka, 2.) Hranica/Border Histories a 3.) Židovské kultúrne dedičstvo. Pre dve z týchto tém sa na workshopoch podarilo nájsť vhodnú slovensko-rakúsku partnerskú konšteláciu: pre podtému "Stredoeurópska židovská kultúrna cesta" a "110. výročie Viedenskej električky" sa našlo niekoľko organizácií, ktoré by chceli v budúcnosti užšie spolupracovať a plánujú spoločné aktivity alebo vypracovanie spoločného projektu (baum_cityregion bude tieto iniciatívy podporovať aj v roku 2023). K téme Hranica/Border Histories sa objavili sľubné nápady, ale v súčasnosti neexistuje konkrétny obsah ani vedúca organizácia pre ďalší realizačný krok.

Border Walks

Paralelne s procesom rozvíjania kultúrneho regiónu baum-juh zorganizovalo hl. mesto SR Bratislava v apríli a máji 2022 tri tzv. Border Walks pre širokú verejnosť – dvojjazyčné prechádzky so sprievodcom. V nadväznosti na myšlienku Stredoeurópskej židovskej kultúrnej cesty sa pozornosť sústredila na židovské dedičstvo regiónu: jedna prechádzka bola venovaná Starému mestu Bratislavy, kde stále žije veľmi aktívna židovská komunita; druhá prechádzka viedla na starý židovský cintorín v Kittsee, ktorý je dnes nemou spomienkou na kedysi veľkú židovskú komunitu. Ďalšia prechádzka sa uskutočnila v mestskej časti Bratislava-Rusovce a zamerala sa na bohaté rímske dedičstvo tejto mestskej časti s kastelom Gerulata. Cieľom prechádzok je upozorniť na menej známe miesta s veľkým potenciálom v cezhraničnom kontexte.

Synagóga na Heydukovej ulici (na snímke) a pamätník Chatama Sofera boli na programe Border Walks 24.04.2022.

Obe miesta ležia trochu bokom od známych bratislavských atrakcií. Synagóga je unikátna stavba vďaka svojmu kubistickému architektonickému štýlu. Pamätník Chatama Sofera zasa ukrýva hrob slávneho rabína a je pútnickým miestom ortodoxných Židov z celého sveta.

© baum_cityregion

Iniciatíva „Vodácka infraštruktúra na rieke Morava (Kanoé Morava)“

Z potenciálnej témy "Kanoé Morava/Dunaj/Litava", ktorá bola uvedená už v správe o činnosti za rok 2021, sa ako prvý plánovaný realizačný krok vykryštalizovala iniciatíva "Vodácka infraštruktúra na rieke Morava", tzv. „Kanoé Morava“. Cieľom je iniciovať cezhraničné partnerstvo/projekt, ktorý by sa venoval rozvoju rekreačného využitia hraničnej rieky Morava na vodné športy s ohľadom na okolitú prírodu. V roku 2022 sa realizovali dôležité prípravné práce: na viacerých rokovaníach a troch slovensko-rakúskych pracovných stretnutiach deklarovali dôležití regionálni aktéri svoj záujem takto: NÖ.Regional, Weinviertel Tourism, Bratislavský samosprávny kraj a Bratislava Region Tourism plánujú úzku spoluprácu na rieke Morave.

Tretí bilaterálny workshop na tému "Vodácka infraštruktúra na rieke Morava (Kanoje Morava)" sa uskutočnil 03.10.2022 v obci Dürnkrot v Jantárovej sále.

Iniciatíva "Vodácka infraštruktúra na rieke Morava" je klasickým príkladom významu funkčných priestorov: táto iniciatíva priestorovo ďaleko presahuje vlastný baum-región, o čom svedčí aj toto stretnutie v Dürnkrote – asi 50 km proti prúdu rieky od Bratislavy. Realizácia myšlienky redukovaná na mesto Bratislava a okolité rakúske obce by nemala veľký zmysel!

© baum_cityregion

Ďalej sme diskutovali s pohraničnými obcami a mestskými časťami o navrhovaných prístaviskách (hlavným problémom na Morave je nedostatočný "legálny" prístup k rieke). Vďaka prípravným prácam, ktoré vykonal baum_cityregion, sú teraz k dispozícii všetky potrebné fakty, aby sa v období 2023/2024 mohli uskutočniť ďalšie kroky: úspešná žiadosť o financovanie a realizácia projektu.

Realizácia zelenej nárazníkovej zóny Nesto & zatraktívnenie Trojmedzia SK-AT-HU

V súlade s názvom projektu sa tieto projektové aktivity týkali výsadby stromov a kríkov na štátnej hranici a vypracovania krajinnno-architektonickej koncepcie (štúdie) na výsadbu a zhodnotenie Trojmedzia SK-AT-HU.

Myšlienka vytvoriť súvislý zelený koridor priamo na štátnej hranici medzi Bratislavou-Petržalkou a Kittsee vychádza ešte z predchádzajúceho projektu baum2020. Uzavretím medzier v čiastočne už existujúcom zelenom koridore na hranici má vzniknúť súvislá zelená nárazníková zóna, ktorá vizuálne ohraničí novú štvrť Nesto, momentálne vo výstavbe, a

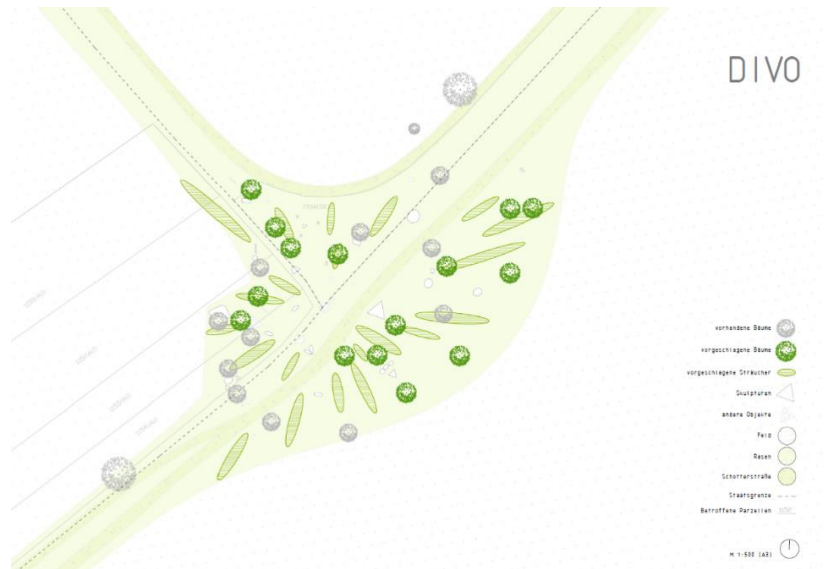
Dňa 12.11.2022 sa v Bratislave na štátnej hranici (na okraji druhej, ešte nezačatej etapy výstavby novej štvrte Nesto) uskutočnila verejná akcia za účelom výsadby stromov a kríkov.

Na fotografii je vidieť rozdávanie sadeníc niektorým z približne 250 dobrovoľníkov – veľká vďaka všetkým, ktorí sa do tejto akcie zapojili!

Foto © Magistrát Bratislava, Marek Veľček

zmierni potenciálne konflikty využitia (veľkomesto verzus poľnohospodárske využitie) s okolitou rakúskou krajinou. Voilá, je to hotové: v novembri 2022 vysadilo približne 250 dobrovoľníkov 1000 kríkov a 70 stromov v hraničnej zóne na pozemkoch vo vlastníctve hl. mesta SR Bratislava. Úprimné poďakovanie patrí Oddeleniu tvorby mestskej zelene Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy, ktoré tento projekt vymyslelo a realizovalo z prostriedkov projektu baum_cityregion.

Ďalším ústredným záujmom baum_cityregion je zhodnotenie Trojmedzia SK-AT-HU, ktoré sa nachádza v katastri mestskej časti Bratislava-Čunovo a obcí Deutsch-Jahrndorf (Burgenlandsko) a Rajka (Maďarsko). Tento areál leží neďaleko spojovacej cesty Deutsch-Jahrndorf – Rajka a je vo všetkých troch krajinách obklopený poľami. Trojmedzie získalo dnešnú podobu v roku 1992, keď sa tu konalo umelecké sympóziu a priamo na hraničnom bode (a v jeho okolí) vznikol malý sochársky park. Na jeseň 2022 sa uskutočnilo rokovanie s príslušnými záujmovými skupinami a na objednávku hl. m. SR Bratislava sa v rámci projektu baum_cityregion vypracovala krajinnno-architektonická koncepcia výsadby a zhodnotenia Trojmedzia:

Vízia pre Trojmedzie SK-AT-HU

Výsadba stromov a kríkov má vizuálne zvýrazniť hraničný bod a zároveň poskytnúť tieň počas horúcich dní. Atelier Divo navrhol aj citlivé doplnenie existujúcej infraštruktúry, napríklad možnosti na sedenie z prírodných materiálov.

Po ukončení projektu baum_cityregion bude hl. mesto SR Bratislava a Wirtschaftsagentur Burgenland hľadať možnosti financovania realizácie koncepcie výsadby.

© HM SR Bratislava / Atelier Divo

Youth without borders

V lete 2022 sa Regionálne rozvojové združenie Römerland Carnuntum obrátilo na baum_cityregion s myšlienkou vypracovať projekt cezhraničnej práce s mládežou spolu so slovenskými partnermi. Römerland Carnuntum je silným regionálnym hráčom v oblasti práce s mládežou a má veľkú cieľovú skupinu so slovenským materinským jazykom, najmä v meste Hainburg an der Donau. Títo mladiství žijú na oboch stranách hranice a využívajú služby starostlivosti o deti a mládež aj v Bratislave. Jedným z cieľov zamýšľanej spolupráce je prepojiť organizácie pracujúce s mládežou v oboch susedných regiónoch a podnietiť výmenu know-how. baum_cityregion hľadal a našiel možných partnerov – dve bratislavské mimovládne organizácie, ktoré ponúkajú sociálnu prácu/streetwork pre mladých ľudí. Na celkovo štyroch slovensko-rakúskych pracovných stretnutiach v roku 2022 bola projektová myšlienka rozpracovaná do takej miery, že tieto tri organizácie pravdepodobne vypracujú v roku 2023 spoločný cezhraničný projekt.

Slovensko-rakúske stretnutia starostiek a starostov v Kittsee/Bergu a Bratislave

baum_cityregion sa považuje za relevantnú sieťovú platformu pre starostky a starostov z cezhraničného mestského regiónu Bratislavy a okolia. V roku 2022 sa uskutočnili dve slovensko-rakúske stretnutia starostiek a starostov. Dňa 11. mája 2022 sa na zámku Kittsee konalo prvé stretnutie, ktoré sa venovalo stratégii baum2023+: boli predstavené doterajšie výsledky procesu tvorby stratégie baum2023+ a obce a mestské časti regiónu baum mali možnosť predniesť svoje doplnujúce návrhy. Potom nám hasiči z Kittsee a Bergu poskytli kyvadlovú dopravu na vyhliadkovú vežu na Königswarte (ktorá je považovaná za najvyššiu vrch v Rakúsku a ponúka krásny výhľad na Bratislavu). Druhé stretnutie starostiek a starostov sa uskutočnilo 30. novembra 2022 v Primaciálnom paláci v bratislavskom Starom Meste – na stretnutí bol predstavený priebeh a výsledky projektu Interreg SK-AT baum_cityregion a výhľad pokračovania aktivít baum_cityregion v roku 2023.

Slovensko-rakúske stretnutie starostiek a starostov v cisárskom prostredí zámku Kittsee 11. mája 2022

Vo veľkej slávnostnej sále sa diskutovalo o veľkých víziách budúcnosti cezhraničného mestského regiónu Bratislavy a jej okolia.

© baum_cityregion

5. Konferencia Bratislava a okolie na zámku Marchegg: Zabudnuté príbehy.

NÖ.Regional, hl. mesto SR Bratislava a Wirtschaftsagentur Burgenland zorganizovali 18. októbra 2022 už piatu konferenciu pre Bratislavu a jej rakúske okolie. Konferencia sa konala pod mottom „Cezhraničná kultúra: zabudnuté príbehy“, jej cieľom bolo podnietiť cezhraničnú spoluprácu v oblasti kultúry a cestovného ruchu. Podujatie moderoval slovenský spisovateľ Michal Hvorecký. Témy konferencie siahali od starobylého viacjazyčného Prešporaka cez rímske a židovské dedičstvo regiónu až po tému hranice a Viedenskú električku – všetko témy, ktoré formujú identitu prihraničného regiónu.

Sýpka zámku Marchegg poskytla priestory pre Konferenciu Bratislava a okolie s veľmi dobrou návštevnosťou.

Účastníci konferencie mohli navštíviť Dolnorakúsku krajiniskú výstavu "TAJOMSTVÁ MORAVSKÉHO POĽA" v susednom zámku - mnohí hostia konferencie využili ponuku prehliadky výstavy so sprievodcom.

© NÖ.Regional, Alexander Kuhness

Mesto Bratislava/Pressburg a okolité rakúske obce fungovali po stáročia ako spoločný celok, ktorého existenciu prerušilo 40-ročné rozdelenie železnou oponou. Na tento spoločný základ poukázal v hlavnom príspevku konferencie o viacjazyčnosti v starej Bratislave Jozef Tancer, literárny vedec a historik z Univerzity Komenského v Bratislave. Pán Tancer nám vo svojej prednáške priblížil spomienky Bratislavčanov z medzivojnového obdobia a ich jazykové prostredie – ponúkol prierez rôznorodým jazykovým, etnickým a náboženským zázemím mesta, hovoril o Nemcoch, Maďaroch, Slovákoch, Chorvátoch a Židoch – skrátka o "starých Prešporákoch". Viacjazyčnosť bola vtedy samozrejmosťou. Dnes nájdeme vtedajšiu jazykovú zmes najmä v rakúskom a maďarskom okolí Bratislavy – vďaka obyvateľom, ktorí sa prisťahovali zo Slovenska, sa viacjazyčnosť vrátila aj do nášho spoločného regiónu. Ako ďalšiu inšpiráciu dostali účastníci konferencie možnosť nahliadnuť do fungovania Dolnorakúskej krajiniskej výstavy 2022 ako projektu regionálneho rozvoja a do existujúceho projektu spolupráce pozdĺž burgenlandsko-maďarskej hranice s názvom "Border Histories". Následne viacerí prednášajúci z Rakúska a Slovenska predstavili a diskutovali o ďalších projektových zámeroch pre prihraničnú oblasť.

Záver: Tieto "kultúrne príbehy z pohraničia" majú na to, aby sa stali spoločným tmelom pre mestský región Bratislava a okolie.

Odborná exkurzia do EZÚS GO: Cezhraničné taliansko-slovinské mesto ako model pre mestský región Bratislava-okolie

Súčasnú snahu o prípravu založenia cezhraničného mestského regiónu Bratislava-okolie boli príležitosťou na exkurziu do taliansko-slovinského mestského regiónu Gorizia s približne 70 000 obyvateľmi, ktorý už podnikol niekoľko krokov k inštitucionalizácii. V dňoch 21. až 23. septembra 2022 preto 15-členná delegácia mestského regiónu Bratislava-okolie navštívila spojené mestá Gorizia (Taliansko) a Nova Gorica (Slovinsko). Odbornú cestu zorganizovala Wirtschaftsagentur Burgenland.

Burgenlandsko-dolnorakúsko-slovenská delegácia na slovinsko-talianskej štátnej hranici

Železničná stanica slovinského mesta Nova Gorica (budova v pozadí) sa nachádza priamo na štátnej hranici, na opačnej strane námestia je obytná zóna talianskeho mesta Gorizia. Duch európskej spolupráce je tu všadeprítomný!

© baum_cityregion

Po dlhoročnej cezhraničnej spolupráci v rámci projektov financovaných EÚ založili mestá Gorizia, Nova Gorica a Šempeter-Vrtojba v roku 2011 "EZÚS GO"¹ ako regionálnu podobu tejto európskej právnej formy. Skratka "GO" má osobitnú identitotvornú úlohu, keďže sa používa na poznávacích značkách talianskeho regiónu Gorizia aj slovinského regiónu Nova Gorica. Dôvodom zlúčenia v tomto regionálnom združení bolo, že mestá mohli v rámci spoločných projektov EÚ pracovať len vo svojich administratívnych hraniciach. Vzhľadom na množstvo spoločných infraštruktúrnych projektov týchto troch miest predstavovali dané obmedzenia problém. Vďaka "EZÚS GO" majú teraz k dispozícii nástroj, ktorý umožňuje prekonať administratívne prekážky medzi štátmi a realizovať projekty naprieč obcami, keďže EZÚS má vlastnú právnu subjektivitu.

Počas exkurzie sa naša rakúsko-slovenská delegácia oboznámila s históriou procesu inštitucionalizácie, ako aj s hlavnými úlohami, fungovaním a úspechmi EZÚS GO. Pracovné zoskupenie slúžilo a slúži v regióne Gorizia/Gorica predovšetkým na realizáciu projektov z európskych fondov. Medzi nimi sú mnohé projekty investičnej infraštruktúry: napríklad

¹ EZÚS = Európske zoskupenie územnej spolupráce: Európske zoskupenia územnej spolupráce boli vytvorené s cieľom uľahčiť cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu spoluprácu medzi členskými štátmi alebo ich regionálnymi a miestnymi orgánmi. EZÚS umožňujú partnerom realizovať spoločné projekty, vymieňať si odborné znalosti a zlepšovať koordináciu územného plánovania. (Zdroj: www.europarl.europa.eu)

centrum duševného zdravia alebo jednotlivé špecializované zariadenia v miestnych nemocniciach/zdravotných strediskách, ktoré môžu využívať všetci obyvatelia pohraničnej oblasti. Okrem toho boli vybudované cezhraničné cyklotrasy a cyklomost cez rieku Soča, ktoré si delegácia baum tiež prezrela. Úzka cezhraničná spolupráca, ktorú vytvorilo EZÚS GO, sa využila aj na otvorenie ďalších významných finančných príležitostí pre región: v programovom období EÚ 2014-2020 pôsobilo EZÚS GO ako správca finančných prostriedkov vo výške 10 miliónov eur investovaných v regióne v rámci nástroja integrovaných územných investícií. Okrem toho zohrala úzka cezhraničná spolupráca svoju úlohu pri úspešnej kandidatúre na titul Európske hlavné mesto kultúry, ktorá prinesie regiónu ďalšie milióny prostredníctvom finančných prostriedkov a zvýšeného počtu návštevníkov. Obe mestá Gorizia a Nova Gorica sa tak spoločne stanú Európskym hlavným mestom kultúry v roku 2025.

Cezhraničný región Gorizia/Gorica má pôsobivé výsledky a ukazuje, ako môžu veľké spoločné ciele prilákať do regiónu obrovské množstvo finančných prostriedkov. Gorizia/Gorica tak poskytuje inšpiráciu aj pre proces inštitucionalizácie, ktorý v súčasnosti prebieha v Bratislave a jej okolí. Informácie o EZÚS GO: <https://euro-go.eu/en/>

Aktualizácia: Informačná brožúra pre Slovanov a Slovákov v rakúskom okolí Bratislavy

V rámci predošlého projektu baum2020 bola po prvýkrát vydaná informačná brožúra, ktorá má poskytnúť pomoc a orientáciu najmä Slovákom žijúcim v rakúskom okolí Bratislavy, aby sa rýchlejšie zorientovali v novom prostredí. Cieľom je poskytnúť odpovede na administratívne a cezhranične relevantné otázky zrozumiteľným spôsobom. Koncom roka 2022 bola digitálna brožúra aktualizovaná, môžete si ju stiahnuť tu: [Brožúrka pre Slovanov a Slovákov žijúcich v rakúskom pohraničí](#).

ZÁVER – SLEDOVANÉ OBDOBIE 01/2022 – 12/2022

V skratke: Ambiciózne ciele projektu baum_cityregion boli z väčšej časti dosiahnuté alebo dokonca prekročené, čo sa nakoniec prejavilo vo veľmi intenzívnom pracovnom roku 2022. Na záver projektu by sme sa chceli poďakovať všetkým, ktorí prispeli k úspechu projektu Interreg SK-AT baum_cityregion. Okrem členov riadiacej skupiny projektu a starostiek/starostov obcí a mestských častí regiónu baum sa o úspech zaslúžilo dobre koordinované projektové partnerstvo a pracovníci projektu baum_cityregion:

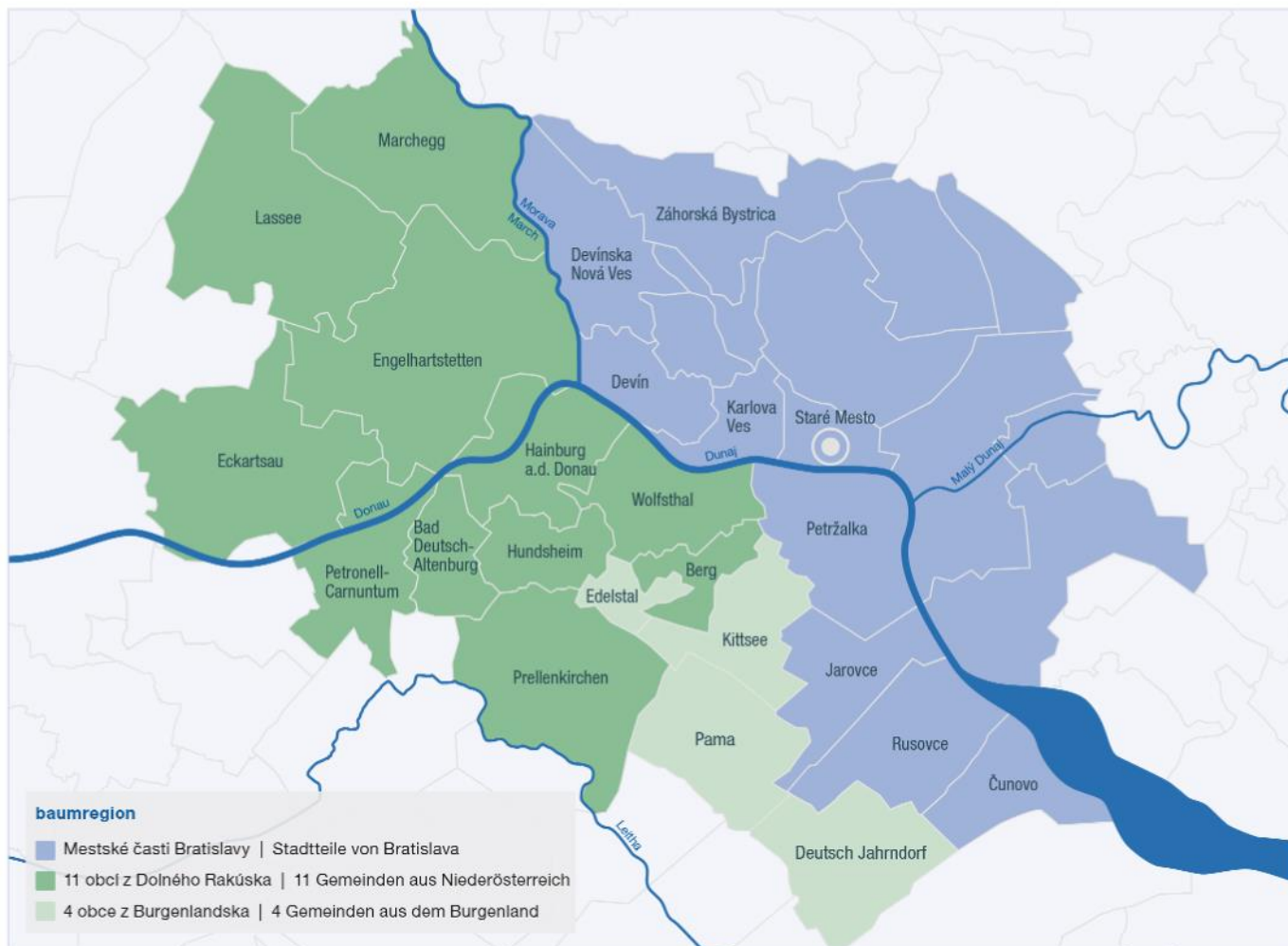
- Vedenie projektu: Andrea Kasanická Kostolná (HM SR Bratislava, do 15. 09. 2022) a Pavla Štefkovičová (HM SR Bratislava, od 15. 09. 2022, predtým asistentka projektu), Christian Berger (NÖ.Regional) a Harald Ladich (Wirtschaftsagentur Burgenland).
- Spolupráca v oblasti kultúry: Ľudmila Glembová (HM SR Bratislava)
- Spolupráca v oblasti priestor & životné prostredie, najmä „Iniciatíva: Vodácka infraštruktúra na rieke Morava (Kanoje Morava)“: Andrea Haberkorn (NÖ.Regional) a Katarína Schlosser (HM SR Bratislava)
- Finančný manažment: Silvia Jančová (HM SR Bratislava)

Aktivity v takomto rozsahu umožnila finančná podpora Európskej únie z programu spolupráce Interreg V-A Slovensko-Rakúsko. Vďaka tomu bolo možné zabezpečiť potrebné zdroje pre rôzne rozvojové procesy, čoho dôkazom sú nižšie uvedené míľniky. Projekt baum_cityregion sa skončil koncom roka 2022. Od roku 2023 vstúpi spolupráca do novej fázy, v rámci ktorej sa zachovajú základné cezhraničné služby predchádzajúceho projektu.

Zhrnutie najdôležitejších míľnikov vykazovaného obdobia – prehľad:

- **1 Konferencia Bratislava a okolie v Marcheggu** v októbri 2022
- **2 Slovensko-rakúske stretnutia starostiek a starostov**
v máji 2022 (Kittsee/Berg) a v novembri 2022 (Bratislava)
- **1 odborná exkurzia do EZÚS GO v Gorizii/Novej Gorici** v septembri 2022
- **3 Border Walks** (dvojazyčné prechádzky so sprievodcom) v apríli/máji 2022
- **1 zakladajúci dokument** (návrh stanov pracovného spoločenstva baum_cityregion)
- **1 stratégia baum2023+** vrátane 3 hlavných projektov
- **1 zachránená autobusová linka (Bratislava-Hainburg):** vedenie rokovaní o spoločnom financovaní
- **1 zelený koridor** (uzavretie medzery) na štátnej hranici pri novej štvrti Nesto
- **1 koncepcia pre Trojmedzie SK-AT-HU** (výsadba a zhodnotenie územia)
- **1 aktualizácia digitálnej informačnej brožúry pre Slovákov v Rakúsku:**
https://baumregion.eu/wp-content/uploads/2023/03/SK_Infobrozura_pre_Slovakov_Update2_2022-12_END.pdf
- **39 bilaterálnych pracovných stretnutí** na rôzne témy²:
Mobilita (9x), Priestor a životné prostredie (12x), Kultúra (10x), Riadiaca skupina a pracovné stretnutia projektových partnerov (8x)
- **podpora 4 nových slovensko-rakúskych iniciatív**, v ktorých sa črtá vypracovanie samostatných cezhraničných projektov. Prostredníctvom moderovaných pracovných stretnutí sme zaktivizovali zainteresované strany, poskytli sme podporu pri hľadaní partnerov a čiastočne sme pre tieto štyri iniciatívy urobili aj obsahové rešerše: 1.) Vodácka infraštruktúra na rieke Morava, 2.) Mládež bez hraníc, 3.) Stredoeurópska židovská kultúrna cesta a 4.) 110. výročie Viedenskej električky.
- **21 článkov/mediálnych správ o cezhraničnom mestskom regióne** a projekte baum_cityregion

² Bilaterálne workshopy v rámci procesu tvorby stratégie sú započítané do vyššie uvedených tematických oblastí.

Partnerské organizácie | Partnerorganisationen

HLAVNÝ PARTNER | LEAD PARTNER
 Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava
 Primaciálne námestie 1 | 814 99 Bratislava
www.bratislava.sk

PROJEKTOVÝ PARTNER
PROJEKTPARTNER
 Wirtschaftsagentur Burgenland GmbH
 Marktstraße 3 | 7000 Eisenstadt
www.wirtschaftsagentur-burgenland.at

PROJEKTOVÝ PARTNER | PROJEKTPARTNER
 NÖ.Regional.GmbH
 Schlossstraße 1 | 2801 Katzelsdorf
 Hauptstraße 31 | 2225 Zistersdorf
www.noeregional.at

Financovanie | Finanzierung

Podporené v rámci Programu spolupráce
 Interreg V-A Slovenská republika – Rakúsko.
 Gefördert im Rahmen des Kooperationsprogramms
 Interreg V-A Slowakei – Österreich.

